

Dingsdag

den 16 Junij.

FRANKFORT, den 12^{den} Junij.

Volgens berichten uit Napels van den 23sten Mei, meent men, dat de Engelse, Fransche en Pruisische gezanten, den 22sten dier maand, aan boord van de *Revenge* en de *Breslau* naar Konstantinopel zijn afgezeild.

— Berichten uit Belgrado melden, dat de Turken zich de overwinning toeschrijven in het gevecht, hetwelk den 17^{den} Mei tusschen den groot-vizier en den generaal *Roth* heeft plaats gehad. Zij erkennen echter, dat de groot-vizier naar Schumla is teruggetrokken; maar het zou gevecht zijn, omdat hij vernomen had, dat de hoofdmacht der Russen op Sibiria aangerukt was, en dus Schumla het middelpunt zijner operaties moest worden.

Uit Bucharest wordt geschreven, dat de zieken daar en in de naburige hospitaal vermeerderen; maar dat in Klein-Wallachije en bij het korps van den generaal *Geismar* de beste staat van gezondheid heerscht.

Men meent dat de Keizer van Rusland zich eerlang naar de armee zal begeven, nadat dezelve door een korps van 40,000 man, dat uit het binnenste van Rusland in aantocht is, zal versterkt zijn.

LONDEN, den 10^{den} Junij.

De *Times*, uitweidende over de laatst ontvangen berigten van het tooneel des oorlogs en over het jongst voorgevallene gevecht tusschen den groot-vizier en den generaal *Roth*, te Eski-Arnault, leidt, hoe schoon die berigten ook voor Rusland schijnen te luiden, echter daaruit voor Keizer *Nicolaas*, deszelfs leger en den tegenwoordigen veldtogt, geene gunstige gevolgtrekkingen af.

In brieven, alhier uit Weenen ontvangen, wordt gesproken van eenen onverhoedschen inval, die reeds door de Perzen op Russisch grondgebied zou gedaan zijn, en waarbij zij zich meester zouden gemaakt hebben van twee vestingen, welke door Perzie bij den laatsten vrede aan Rusland afgeslaan waren. De tijd zal echter leeren wat hiervan zij.

De jongste berichten uit Lissabon, loopende tot den 11^{den} Mei II., maken gewag van nieuwe op handen zijnde gruwelen binnen die hoofdstad. Volgens dezelve heeft don *Miguel*, in den loop dier maand, aan eene commissie, uit booswichten bestaande, last gegeven om 100 staatsgevangenen, aldaar in verschillende kerkers zuchtende, geregeld en strengelijk te ondervragen, met oogmerk om eenigen hunner ter slagbank te kunnen leiden. Wat hier echter van zij, dienen nader berigten op te helderen.

PARYS, den 11^{den} Junij.

De Engelsche minister *Peel* heeft in het parlement gezegd, dat Engeland zich niet met de huishoudelijke zaken van Portugal had te bemoeijen, en dat, wat de regering van don *Miguel* betref, de meerderheid der natie met den tegenwoordigen staat van zaken scheen te vreden te zijn. Onze minister van buitenlandsche zaken heeft dezer dagen in de kamer der afgevaardigden wel niet zoo geheel koud over Portugal gesproken; hij heeft gezegd, dat iedereen den ongelukkigen toestand van dat rijk betreunde; maar zich toch ook met een voorwendsel van de zaak afgemaakt. Volgens hem had «de onzekerheid der regten hier de vervulling der pligten onzeker gemaakt.» Ziedaar, zegt een der dagbladen, wel een zeer diplomatiek gezegde.

In de zitting der kamer van gisteren, is van de zijde der liberalen sterk aangedrongen op het nemen van maatregelen, ten einde de burgerlijke gemeenten niet meer zoo zeer bezwaard worden met toelagen aan pastoors en kapellaans. De heer *Dupin* heeft aangetoond, dat deze toelagen over het geheele rijk thans niet minder dan vijftien millioen bedragen. De regter zijde heeft zich bij het opgeven van deze en meer bijzonderheden, rakende de inkomsten der geestelijkheid, zeer omstimmig betoond en den spreker meermalen door een groot geschreeuw belet zijne rede te vervolgen. Doch de minister van binnenlandsche zaken heeft de gegrondheid der aanmerkingen gevoeld, en verklaard, dat hetgeen uit 's lands kas meer voor de parochiale geestelijkheid werd toegestaan, zou strekken tot vermindering der toelagen uit de gemeente-kassen. Bij deze gelegenheid heeft men ook vernomen, dat er een bisschop is, die 212 duizend franken jaarlijks inkomsten heeft, behalve de toevallige baten.

— Volgens berigten uit Lissabon van den 27sten Mei, zijn aldaar onderscheidene staatsgevangenen, door kalk in hunne hokken te werpen, om liet leven gebracht. Een aantal anderen zijn, bij het vervoeren, zoo

dat schijnt door daartoe afgehaarde booswichten, onder weg om het leven gebracht.

BRUSSEL, den 12^{den} Junij.

Men spreekt tegenwoordig van een huwelijk van Prinses *Marianne* met eenen Prins van Pruisen, die sommigen willen, dat door de verhandene mogendheden tot den troon van Griekenland bestemd is.

Van den 14^{den} Junij.

Het herigt, als of de minister van financiën, onder meer andere bevestigingen, eene voordragt zou hebben ingeleverd, om 10 per Cent op de traktementen van de ambtenaren te korten, wettelijk vastgesteld. Het schijnt eenig geloof te verdienen, dat van zoodanig ontwerp wel is zake geweest; doch dat men hetzelfde wegens de menigvuldige moeilijkheden, welke zich reeds in den aanvang daartegen verzetteden, heeft laten varen.

— De gedeputeerde staten in de noordelijke provincien zijn, bij een koninklijk besluit van den 30sten April jl., gemagtigd geworden, om, in de gevallen dat door plaatselijke omstandigheden, het omringen der kerkhoven met steenen muren een te groot bezwaar voor eene gemeente zou opleveren, alsdan, na een voorafgaand onderzoek, te beslissen, of aan zoodanig eene gemeente eene vrijstelling daarvan zou worden gegeven, echter met dien verstande, dat de begraafplaatsen, bij gebrek van muren, altijd met palissaden of rasterwerk omringd moeten worden, nevens welke ook doorn-heggen geplaatst kunnen worden, ten einde, des verkiezende, in het vervolg de palissaden of het rasterwerk te kunnen vervangen. De gedeputeerde staten, boven vermeld, worden verders bij dat besluit gelast, om elke drie maanden een' staat aan het departement van binnenlandsche zaken in te leveren, behelzende de verleende vrijstellingen, benevens eene opgave van de redenen, welke hen daartoe bewogen hebben.

— Z. M. de Koning is in den avond van den 11^{den} dezer te Doornik aangekomen en aldaar met veel plegtigheid ontvangen geworden. Te zeven ure heeft Z. M. audientie verleend, welke tot negen ure geduurd heeft. Volgens den *Catholique* dringen de vicarissen-generaal bij de afdelingen overal aan op de uitvoering van het concordaat, en ontvangen zij van den Koning ten antwoord, dat Hoogstdezelve van zijnen kant dit allezins zal trachten te bevorderen.

ARNHEM, den 15^{den} Junij.

Tot leden der Provinciale Staten zijn benoemd:

Door de steden

Zutphen de heer *J. A. van Hasselt*, in plaats van den heer *T. Baron van Lamsweerde*;

De heer *J. de Bruijn*, herkozen;*Harderwijk* de heer *P. van der Breggen*, herkozen;*Tiel* de heer *C. C. van Lidth de Jeude*, herkozen;*Z. Boemel* de heer *J. Thooft*, herkozen;*Lochem* de heer *L. G. Berends*, herkozen;*Nijkerk* de heer *E. G. Ardesch*, herkozen.

Door de Eigen Erfden.

1ste district. De heer *C. A. Weerts*, in plaats van den heer *J. H. A. A. J. J. baron van Heiden van Baak*;

2de. De heer *J. A. J. baron Sloet*, in plaats van den heer *A. A. Gajmans*;

3de. De heer *F. W. baron van der Borch van Helbergen*, in plaats van den heer *G. van Riemsdijk*;

4de. De heer *J. baron van Pallandt van Walfort*, in plaats van den heer *J. A. J. baron Sloet*;

5de. De heer *J. H. A. A. J. J. baron van der Heijden van Baak*, in plaats van den heer *A. A. J. de Villers*.

6de. De heer *N. G. Francken*, in plaats van heer *J. baron van Pallandt van Walfort*;

7de. De heer *E. F. G. van den Gheyn*, in plaats van den heer *H. van Dieden*;

De heer *T. J. M. H. baron van Scherpenzeel Heusch*, in plaats van den heer *A. Raedt*;

8ste. De heer *H. van Dieden*, in plaats van den heer *F. W. baron van der Borch van Helbergen*;

De heer *C. B. Dutry van Haasten*, in plaats van den heer *C. A. Weerts*;

2de. De heer *G. van Riemsdijk*, in plaats van den heer *N. J. Schrassert*.

— Het officiele dagblad van Petersburg, van den 4^{den} dezer, bevestigt het volgende berigt uit Tiflis, van den 2^{den} dezer, datwelk de

elders, omtrent de vijandige houding van Perzie tegen Rusland, schijnt te widerspreken: « De prins Chosrew-Mirza, jongere zoon van Abbas-Mirza, die van de Perzische regering in last heeft, aan de Russische ophelderingen omtrent de ongelukkige gebeurtenis, waarvan de Russische gezant te Teheran het slagtoffer is geweest, te geven, is de Araxes reeds gepasseerd en bevindt zich op Russisch grondgebied.»

Mengelwerk.

Aan de Redactie.

De schrijver, die u de twee artikels, geplaatst in het nummer van den 28sten Februarij en 31 Januarij jl., ter opneming in uw geacht Dagblad toezond, voelt zich thans weder gedrongen, het onderstaande tot hetzelfde einde aan u aan te bieden, wel overtuigd, dat uwe bekende onpartijdigheid eene plaats daartoe zal willen inruimen, hoezeer ook in eenen anderen geest geschreven, dan wel vroegere stukken, over hetzelfde onderwerp daarin opgenomen, hebben gekenschetst.

Junij 1829.

DAGBLADEN.

De opwekking van den publieken geest, waartoe het dezer dagen reeds meermalen genoemde volksboekje schijnt te strekken, zou, mijns inziens, geheel haar doel missen, indien de werking van dien geest zich moest vertoonen in hevige en onbeschofte uitvallen tegen de zuidelijke Dagbladen.

Volgens een dwaalziek begrip van hen, die, met toorn vervuld, de zaak verkeerd opvatten, schijnt de ontwaking van den publieken geest bij ons hierin te moeten bestaan, dat het Noorden tegen het Zuiden wordt opgezet. Dit kan onmogelijk het doel van den verstandigen en bezadigden schrijver over *Volksgeest en Burgerzin* zijn geweest, die blijkbaar aan de meerderheid der Zuidelijke bladen bondige redeneringen en wederleggingen wenschte tegen te stellen, — maar geenszins scheldwoorden, verguizingen, aanwrijving of verwijting van slechte oogmerken en beginselen, zonder die door daadzaken te bewijzen. Wat, b. v., zal die brief uit *Deventer*, geteekend Dr., geplaatst in het *Algemeen Handelsblad*, van den 3den dezer, anders uitwerken, — dan verwijding en verbittering?

Het zou eene heillooze strekking aan den publieken geest in de noordelijke provincien geven, indien men zich hier *altijd* ten pligt stelde een ander gevoelen te omhelzen, dan in het zuiden wordt voorgestaan. Wij zouden dan niet zelden blinde aanhangers en verdedigers van de daden der regering schijnen te worden, hetwelk die te regt geroemde schrijver toch niet altijd als een kenmerk van vaderlandsliefde wil beschouwd hebben. Wij zouden dus van het beginsel schijnen uit te gaan, om die daden in alle gevallen goed te keuren, in tegenoverstelling van hen, die dezelve in den regel meer veroordeelen dan prijzen. En het gevolg van dat beginsel zou hoogstwaarschijnlijk hier op uitloopen, dat, genoegzaam geheel het zuiden tegen ons overstaande, aan hetzelfde de meerderheid moest verblijven; dat wij ons moesten laten welgevallen, dat de onderlinge partijen, zich daar tot één doel vereenigende, al derzelve gewigt aan de nederlandsche provincien zouden doen gevoelen. Daar om dus *altijd* partij te stellen voor de regering, of, zoo als velen het onvoorzigtig genoeg noemen, om dezelve staande te houden, zullen wij aan de tegenstanders, hoe anders ook verdeeld, kracht en vereeniging geven. Doch, in stede van die driftige voorvechting, moet elk waar bemaanbaar zijns vaderlands, zich de *waarheid en de overtuiging* tot doel voor oogen stellen; prijzen of veroordeelen, naar mate de zaken, personen of omstandigheden het schijnen te verdienen. Bondige redeneringen, tot staving van het oordeel aangevoerd, zullen op de overtuiging van anderen werken; en de waarheid, die de kracht, om zich in het gemoed te vestigen, altijd en overal met zich voert, zal de partijzucht voorkomen of verminderen en het beste deel der natie op hare zijde brengen. Dus zal men (zoo ooch) eerder de onderscheidingen van noord en zuid zien wegvallen, dan door halstarrig bij zijn gevoelen te blijven en steeds elkander te bestrijden, om te zien, de beginsels van welk deel eindelijk zullen zegenvieren.

Over het geheel neemt het yolk in de noordelijke provincien weinig deel in de openbare zaken. Men ontwaart duidelijk, dat die geest van onverschilligheid, welke een zoo noodlottig voortbrengsel onzer vorige familie-regering was, op verre na niet is vervangen door een geest van belangstelling en door werkelijke deelneming in de huishouding van staat. Wij zijn in de op prijsstelling van die belangen nog gansch niet op eene hoogte, welke eene regering bij vertegenwoordiging, staande onder de leiding eener vrije drukpers, zou schijnen te vorderen of als aanwezig te vooronderstellen. Doch zoo wij in dit opzigt te onverschillig of te huiverig zijn; de Belgen, door uitheemsche voorbeelden aangespoord, mogen soms wat te driftig zich in de zaken mengen, en wat te weinig het *langzaam haasten*, de spreuk der wijzen, in liet oog houden. Moeten wij ons nu daarom vijandig worden; ons wederkeerig met verwijtingen overladen, of met schimpredenen ons begroeten. Moeten zij nu *van de eene zijde* het noorden voorstellen als een land, waar, om zoo te zeggen, men in beschaving ten achteren zijn, — of op eenen anderen tijd het zelfde weder als het *Elderado* afschilderen, wanneer het er op aankomt, die moerassen en slaven den last voor het grootste gedeelte op den hals te schuiven. Moeten wij *van de andere zijde*, in plaats van doorgaans de redeneringen, smaad met smaad beantwoorden; snoodde bedoelingen vooronderstellen en een toeleg, om zich aan *Frankrijk* te verbinden, of wel de voor eeuwen afgevallen leden tot het ligchaam der heilige kerk terug te voeren.

Het is mogelijk, zelfs waarschijnlijk, dat er factiezuichten en dweepzicken gevonden worden, die zoodanigen toeleg bezielt. Maar wat zal er van onze zijde mede gewonnen worden, door de zulken met beschimping en loon te overladen. Is het niet doeltreffender dat wij hunne partij verzwakken, en hunne aanhangelingen zoeken te verminderen, door mede te werken, dat de regering zich op den grondwettigen weg begeve, en dat, door de werkelijke uitvoering der grondwet en hare onschendbaarheid, de liefde voor onze staatsinstellingen zoo groot worde, dat naar eene vreemde mijsvatting niet wordt uitgezien, en het waarlijk vaderlandlievende en verdienende deel der natie zich in wezenlijke godsdienstige verdraagzaamheid broederlijk vereenigt.

Maar het verbittert en vervreemdt, en doet despotieke beginselen vermoeden, wanneer men in zeker noordelijk dagblad den geheelen gang der regering en al hare daden als zoo volkomen ziet afgeschilderd, als of er geene andere smet in te vinden ware, dan die noodwendig op alle menschelijke zaken en inrigtingen moet kleven; — terwijl echter in de zuidelijke bladen maar al te blijkbare zaken van het tegendeel worden aangevoerd, en ons ook buitendien van elders wel genoeg bekend zijn. Blindde voorliefde, in dit opzigt, strekt, wel bezien, tot geenerlei voordeel van de regering, en verwijderd meer en meer de gemoederen, — vermits zij zich van het bewijzen harer stellingen ontslagen acht, en steeds van onzuivere bedoelingen en onedele beginselen wordt verdacht gehouden. Zijn er zaken te laken of af te keuren, die de regtvaardigheid en het belang van den staat vorderen, dat men het erkenne. De waarheid vindt telkens vrienden. Wanneer ik zie, dat er bij een eenvoudige koninklijk besluit eene geheele nieuwe wetgeving op de *conflicten* wordt daargesteld; wanneer op gelijke wijze de tollén op het onverwacht worden verhoogd; wanneer ten laste van den staat groote werken worden ondernomen, gelijk die van de afsluiting van het Y en de vereeniging van het eiland *Marken* met den vasten wal, zonder dat vooraf de vereischte fondsen zijn aangevraagd of toegestaan, en wanneer dan dergelijke ondernemingen, te voorbarig aangevangen, worden in den steek gelaten, zonder eenig voordeel van de verspilde kosten te doen nablijven; wanneer men een strafwelboek ziet ter tafel brengen, hetwelk tot schande van de natie strekt, even als of zij uit een mengsel van *barbaren* bestond; die nog onder de tuchtroede der middeleeuwen moesten geleid worden; en het oog vestigt op den provisionelen staat der regterlijke magt, waarin deze, in weerwil van zoo veel aandrang tot verandering en vaststelling van dezelve, sedert 1815 gelaten is, en eindelijk eene onuitvoerbare wet ziet te voorschijn komen; wanneer een bij de provinciale staten van *Gelderland* verworpen reglement op de rivier-polders nogtans door het gouvernement wordt ingevoerd; wanneer *directien* van straatwegen, om het gebruik en de opbrengst van deze te verzekeren, schier alle andere tot dus ver bestaan hebbende wegen opgraven of afsluiten; wanneer ik de hoofdsom der belasting op het gemaal, tegen de bepaling der wet, door een bloot besluit bij de admoudie zie verhoogd; of wanneer ik het zegel der dagbladen aan de willekeurige opvatting van eenen administrateur onderworpen zie; en de wetten zoo als die op de milite, het patentregt en het personeel onder eenen berg van besluten en ministeriele aanschrijvingen en uitleggingen als begraven en verloren zie, enz. enz., dan voorwaar kan ik mij bij de overweging van dit alles moeielijk laten vergenoegen met het weinig afdoend beroep op de *menschelijke onvolkomenheid*. Het is ver van ons, om te willen beweren, dat een dergelijke gang van zaken reden genoeg zou opleveren, om het gouvernement met zoo hatelijke kleuren af te schilderen, als niet zelden in de zuidelijke dagbladen geschiedt. Maar van den anderen kant is het even tastbaar, dat dezelve zich niet laten regtvaardigen, door zich eenvoudig op het gebrekkige van al, wat menscheijk is, te beroepen. Kan dit beroep wel voor een bewijs worden geacht, hetwelk de menschen in het algemeen, en hoe veel minder nog de zulken, die door dergelijke magtoverschrijdingen en handelingen in hunne eigenliefde of in hunne belangen gekwetst mogen worden, kan te treden? *Schiet* het integendeel niet te moeten strekken, om de bitterheid van de daarbij belanghebbenden te scherpen en te prikkelen, daar men door die wijze van voorstelling die inbreuken en handelingen schijnt te willen wettigen. Erkennen wij dan veel liever de waarheid, wetende, dat wij zoo wel de regering daarmede eene dienst zullen doen, door haar op den eenigen goeden, d. i. den grondwettigen weg, te doen terugkomen en te doen blijven, — als ook dat deel der natie hechter aan onze instellingen zullen verblijven, hetwelk, niet door hartstogten verblind noch gedreven, bovenal *waarheid en regt* zoekt en eene welgevestigde vrijheid bemint.

Dat toch het denkbeeld vervalte, van anderen onze beginselen en gezigtspunten te willen opdringen, of, wanneer zij van ons verschillen, te verdenken, te verguizen of te veroordeelen.

Het kan zijn, dat zich vele Zuid-Nederlanders ook, ten aanzien van de behoefte aan eene algemeene taal en letterkunde, geheel andere denkbeelden gevormd hebben, dan hier in het noorden bestaan, zonder dat zij nog daarom met eene groote voorliefde voor de Fransche bezielt zijn. Ik kan mij zeer goed verbeelden, dat de inwoners van een gedeelte van *Zuid-Brabant, Vlaanderen en Antwerpen*, (gesteld zelfs, dat zij het Hollandsch of Nederlandsch ook anders de voorkeur gaven) gansch geen behagen scheppen, in zich zelve de taal hunner provincien te hooren spreken. Als ik mij die eigenaardige stemhuizing herinner, welke dezelve in de uitspraak vergezelt, en zoo geheel van het eigenlijke Hollandsch doet verschillen, kan ik mij nuanwelijks de mogelijkheid voorstellen, dat zich eenig redenaar, het zij in de pleitzaal, het zij in de Tweede Kamer, het zij in de provinciale staten, op eene eenigzins dragelijke wijze zou kunnen uitdrukken.

Ik kan mij dan ook wel een begrip vormen, waarom zij aan het Fransch de voorkeur geven, en dat het niet meer is, dan de *overige opzigt*, maar ook later wriewel heeft gebaard, dat daar bij de regtbanken alles in de taal der provincien, of zoo men liever wil in de landtaal, moest worden behandeld, even als of men de gave der welsprekenheid had willen uitsluiten.

Men had het stuk van de taal, onzes inziens, liever aan den tijd moeten overlaten. Want ik vraag het aan ieder waarheidsminnende, wat is men nu met den opgelegden dwang gevorderd? Heeft men het Nederlandsch meer gefield gemaakt; meer vrijwillige voorstanders aan hetzelfde toegevoerd; het Fransch teruggezet; meer innerlijke, wezenlijke vereeniging der Vlaamsche met de noordelijke provincien gewrocht?

Men heeft juist het tegendeel zien gebeuren; en alle pogingen, die verder mogten strekken, om hetzelfde doel op den reeds ingeslagen weg te bereiken, zullen evenzeer hetzelfde regtstreks tegenwerken. Het gouvernement heeft hier niet genoeg in het oog gehouden het *festina lente*. Wat er zonder overhaasting, noch dwang, op het aankomende geslacht gewerkt had het lof, gelijk ook de Hollandsche familien zelve, het voorbeeld steeds gegeven, door het Hollandsch op prijs te stellen, het gebruik van hetwelk de eerste kringen in de noordelijke provincien bereiden zich schamen te achten, de omstandigheden zouden welligt gedood hebben, dat

gene nu eene halve eeuw te doen, wat nu kort na onze staatsverrijzing, maar veel te voorbarig is geschied. En laten die al te vurige doordrivers van de algemeenwording onzer taal toch gevoelen, dat hunne drift de zaak niet verbetert, hoe wenschelijk eene afzonderlijke taal ook wezen moge. Want blijft dezelve een voorwerp van partijzucht en drift, het is zeker, dat zij nimmer ingang zal vinden. Die zich dan tot voorvechters in dezen letterstrijd stellen, mogten die toch alle hatelijkheid afleggen, en gevoelen, dat, — zoo iets vermag de algemeenheid der Nederlandsche taal uit te werken, — dit alleen uit overtuiging moet geboren worden. Want anders, terwijl zij zoo ijverig de vastheid en de duurzaamheid van den staat, door middel eener eenvormigheid van taal, wilden bevorderen, zouden zij ontwisfelbaar beide (die vastheid en duurzaamheid namelijk) in de waagschaal stellen en onmogelijk maken, en gevolgelijk het tegendeel van het gaan, waar naar zij streven, bewerken. Hunne spreuk is mischien: *eendragt maakt magt*. Maar is het mogelijk die te doen stand grijpen, als elk een geliefkoosd denkbeeld wil vasthouden en hetzelfde met halstarrigheid verdedigt of met overhaasting wil doordrijven.

Laten dan de wenken, in het hier boven aangehaalde gouden boekje gegeven, ook met opzigt tot den aard en het schrijven van dagbladen in de noordelijke provincien niet te vergeefs zijn wereldkundig gemaakt; en dat men leere inzien, dat in onzen tegenwoordigen regeringsvorm de invloed derzelve geenszins het voorbijgaande werk van eenige jeugdige schrijvers is, zoo als op bladz. 44 te regt wordt aangemerkt, maar dat er uit den aard der constitutionnele instellingen een onophoudelijke strijd van gevoelens ontstaat en gevoerd zal worden, waarin de partij, die de meeste veerkracht en talenten ten toon spreidt, eindelijk de overhand behoudt. Mogten mannen van bekwaamheid, goede trouw, verstandigen ijver en opregtelijk aan onze grondwet verkleefd, zich op meer dan eene plaats vereenigen, niet op en door hartstogten, maar op de overtuiging te werken. Laten zij bovenal niet egnige in de noordelijke provincien bij uitsluiting heerschende meening of dankwijze verdedigen, indien zij den toets van het gezond verstand, noch van het algemeene staatsbelang kunnen doorstaan; maar zich integendeel voorstellen en met alle magt bevljjtigen, dat deel der natie, in welken oord van het rijk ook woonachtig, dat waarheid en regt bemint, te winnen en dagelijks meer en meer van het juk der vreemdelingschap zoo wel, als van dat der duitseris afkeerig te maken.

DE HOOGLEERAAR MUNCH.

Veel Zuid-Nederlandsche dagbladen hebben, sedert eenigen tijd, veel van den Luikschen hoogleeraar MUNCH gesproken, en dat wel op eene wijze, die noch voor hem, noch voor het gouvernement, dat hem beroepen en aangesteld heeft, vereerend is. — Wij laten ons in nationaliteit niet gaarne door iemand overtreffen; het strijdt nochtans met onze manier van denken, om vreemde geleerden, alleen omdat zij vreemd zijn, te minachten, en wij gelooven dat het met eene redelijke nationaliteit strijdig is, strjjdig vooral met den gastvrijen geest onzer natie, om vreemdelingen, die door het gouvernement op openlijke leerstoelen geplaatst zijn, steeds met groffheden en scheldwoorden te overladen, al meenden wij dan ook, dat zij met ons in denkwijze verschillen. Onder de beschuldigingen evenwel, welke zoo ruimschoots in de zuidelijke dagbladen den heer MUNCH worden toegevoegd, behoort ook die van serviliteit; dit zoo zijnde, — wij herhalen het — zoude zulks, en voor hem en voor het bestuur, eene beschuldiging van groot gewigt zijn.

Wij hebben nooit geschroomd om altijd en overal de daden van het bestuur, met al den ernst, dien het onderwerp verdient, aan eene onpartijdige en bescheiden kritiek te onderwerpen, wij hebben niet geaarzeld te laken dat, wat wij in gemeede meenden afkeuring te verdienen, zonder ooit onze goedkeuring en lof te weigeren, wanneer wij geloofden dat daartoe termen waren. Volgens dezen onzen stelregel, hebben wij ons gouvernement, tot hiertoe, altijd beschouwd, als met eene waarlijk verlichte en echt liberalen geest bezielde te zien in alles wat met het stuk van onderwijs eenigermate in verband staat; servilismus, gelooven wij, even mis als fanatismus, bij ons eene aanbeveling te zijn, om in dat stuk geplaatst te worden.

Wij daar redenen genoeg voor ons om mede eens te onderzoeken, wie en wat de heer professor M. eigenlijk is, of schoon wij liever in ons menigwerk over zaken, en niet dan zekken en ongaarne over personen spreken. Wij zijn in dit ons voornemen des te meer bevestigd, nu dat het Z. M. behaagd heeft, den heer M. van zijne betrekking als buitengewoon hoogleeraar aan de Luiksche hoogeschool te ontstaan (1) en hem, *salvo honore et titulo*, tot bibliothecaris bij de koninklijke bibliotheek te 's Hage te benoemen, en hij dus eerlang inwoner der noordelijke provincien straat te worden, of liever, om met den schrijver van het beruchte artikel *le nord et le midi* in den *Courrier des Pays-Bas* te spreken, eindelijk zal met onder de 19de eeuw te leven, om bij ons in de 14de overgeplaatst te worden; ja, wil men de eigen woorden van dat nooit genoeg geprezen en liberalisme van den echten stempel ademend artikel bezien, om te verlaten *un peuple tout moderne, par ses manières acquises, son langage europeen, ses hautes lumieres, son beau sol et les brillans souvenirs*, om dit te verwisselen met *un peuple tout oppose par sa endesse, sa morgue, son esprit mercantile, ses préjugés et ses manies*.

Daar wij volgaarne bekennen, dat men bij ons in onze moerassen, en in onze dorpen en lommer gewesten, nog altijd het ongelukkige prejuge (misschien is dat wel het kenmerk der 14de eeuw) heeft, om maar zoo niet dadelijk alles voor goede munt aan te nemen, wat ons schreeuwende en scheldende wordt voorgedruid, of zansonds te gelooven wanneer men iemand voor *servil* uitscheldt, zoo hebben wij uit echte bronnen willen putten, en, zonder aanzien des persoons, onze berigten genomen, deels uit Zwitsersche en Duitsche, deels uit Fransche en Engelsche bladen en tijdschriften, en overigens den heer M. uit zijne vruchten willen doen kennen.

De heer MUNCH is van geborte een Zwitser, en heeft zijne studien deels in zijn vaderland, deels in *Duitschland* verricht. Daar hij

(1) De heer M. was als hoogleeraar in de kerkelijke geschiedenis aangesteld. Zijn cursus is voor de studenten niet verbindend, daar er geene theologische faculteit aan de Luiksche hoogeschool bestaat. Zij werd alzo niet bezocht en hij gelooven dat deze leerstoel met regt kan gesupprimeerd worden.

beoefende hij de regtswetenschap als middel van bestaan en beroeps halve, en bekleedde den post van secretaris bij een districts gerigt, (het geen bij ons zoo veel is als griffier eener rechtbank). Spoedig evenwel schijnt hij de regts-studie met de litteratuur verwisseld te hebben, en werd als professor in dat vak aangesteld bij het Atheneum te Aarau. Aldaar verschenen van hem verscheidene bundels gedichten, alsmede een drama uit de Belgisch-Gallische geschiedenis getrokken, *Eponina* genaamd. Hij nam een ijverig deel in de toenmaals *Duitschland* verdeelende staatkundige woelingen, en werd om zijne geuite gevoelens door de heerschende Oostenrijksche partij in hevige verdenking gebracht, maar door zijn gouvernement krachtdadig ondersteund. Hierdoor kwam hij in letterkundige en vriendschappelijke verbindtenissen met WOXLER, ZSCHOKKE, ORELLI, MONNARD, UFFERI, en vele anderen bekende geleerden, werd lid van de groote Zwitsersche maatschappij en van de meeste geleerde genootschappen in dat land. Te Aarau werd hij benoemd tot vice-president en secretaris der historische klasse van het dusgenaamde *Kultur-Gezelschapp*, waarvan ZSCHOKKE de president was, en bragt veel toe tot het tot stand brengen van het politiechnische institut aldaar, hetwelk in *Zwitserland* van groot nut is geweest, en nog steeds in volken bloei is. Het gelukte MUNCH de uitgave der werken van den reformateur UERTOU VAN HUTTEN, welke in vroegere en latere tijden te vergeefs door E. HASE, MEINERS, WAGENSELL, FUSLI en vele andere geleerden beproefd is, te bewerkstelligen; hij werd nochtans door censuur en heimgelijke jezuitische kuiperijen hierom zeer ontrust, want de zoo even genoemde uitgaaf, gevoegd bij het deel, dat hij nam aan de zaak van WASSMANS, joeg de ultramontaansche priesterpartij tegen hem in het kamp. De jezuiten te Freiburg, in *Zwitserland*, lieten eene zeer scherpe brochure tegen hem schrijven, door eenen zekeren VAN DEN WYENBERG. Deze en verscheidene andere jezuitische woelingen en priesterhaat brouwden M. veel kwaad. Ja zelfs de Badensche regering, door de partij van VON HALLER opgehitst, scheen hem eenen tijd tang te wanstrooven, benoemde hem evenwel naderhand tot hoogleeraar in de geschiedenis aan de hoogeschool te Freiburg. M. was een ijverig voorstander van de zaak der Grieken, reeds in 1821 kwam er van hem een werk uit *über die Turken Kriege*, hij rigtte te Freiburg een genootschap op tot bevordering der Grieksche aangelegenheden, onder den naam van *Griechen Verein*. Hij gaf vervolgens een werk in 5 deelen in het licht, onder den titel van *Geschichte der Türken Kämpfe und der Griechischen Revolution*, hetgeen overal in *Duitschland*, *Zwitserland* en *Holland*, ja zelfs in *Frankrijk* veel bijval vond en met graagte werd gelezen. CHATEAUBRIAND, aan wien hij het 5de deel opdroeg, zond hem bij deze gelegenheid eenen zeer vleijenden brief, welke naderhand door vreemde bladen is publiek gemaakt. Vervolgens schreef hij ten voordeele der Grieken een *Taschenbuch der Geschichte des Griechischen Volkes*. De slag van *Mavarino* bezong hij op eene wijze, welke hem veel lof, maar ook tevens den haat van METTERNICH cum suis berokkende. De zaak der vrijheid in *Spanje* en *Portugal*, tegen overheersching en dweepzucht, vond ook in M. eenen warmen verdediger, blijkbaar in zijne werken, onder anderen *die Schicksale des alten und neuen Cortes von Spanien*, waarvan te *Haarlem*, bij MOORE, in 1824, eene Hollandsche vertaling van het eerste deel verscheen, en *die Geschichte des represent. Systems in Portugal*.

Onder de door M. geschrevene werken, mosten vooral nog genoemd zijn *Pantheon der Geschichte des Deutschen Volkes*, in een deel in groot fol. met platen; *FRANS V. SICKINGEN und seine Freunde*, 2 deelen; *Pirkheimer Epistolarum obscurorum virorum*, met commentarissen; vervolgens *Teutsches Museum* in 9 deelen; *Vermischte Historische Schriften*, twee deelen, waarin vele belangrijke biographien van beroemde mannen en vrouwen gevonden worden, enz. enz. Kindeljk liet hij te *Luik* in dit loopende jaar een zeer lijvig boekdeel drukken, behelzende eene verzameling van zijne poetische werken, onder den titel van *Jugendbilder und Jugendträume*. Misschien heeft hij bij de uitgaaf van dit laatstgenoemde werk zich wel een weinig door de dichters en prozaschrijvers wel eens meermalen bezoekende schrijfkooits (volgens prof. LYLOFS eene soort van jenkachtige ongesteldheid; die, als zij zich eens in de toppen der vingereu vastgenesteld heeft, vaak eener noemenslijk te verdrijven is als de Groningsche koorts,) laten bezielen; want zoo veel wij bij eene vlugtige lezing meenden te bespeuren, zoude hetzelfde, in lijvigheid verliezende, misschien in belangrijkheid winnen.

Wij merken ten slotte nog aan, dat, zoo veel wij hebben kunnen nagaan, alle liberalen in *Duitschland* en *Zwitserland*, (in weerwil van het oude spreekwoord, dat een protest nooit geëerd is in zijn eigen land) hierin overeen komen, dat M. overal en altijd met mond en pen, geenszins servilismus, maar wel de zaak der vrijheid alijst en overal verdedigd heeft en voortdend, en eerder, in dit opzigt, door het te veel dan door het te weinig gezondigd heeft. Bij de priesterpartij daarentegen schijnt hij nooit in een goed blaadje gestaan te hebben, en men moet bekennen, dat hij het er naar gemaakt heeft, al was het alleen maar, om niet anders te noemen, door zijne in *Duitsche* Journalen toen ter tijd geplaatste layvige artikels tegen het eerste project van het Bazelsthe eubchrdiaal, hetwelk ook naderhand verworpen is, alsmede door zijne geschriften over de afschaffing van het celibat der priesters.

Na dit alles welken wij niet wat onze Zuid-Nederlandsche liberalen tegenwoordig zoosterk tegen M. in het harnas heeft gebracht. Men kan van hen immers niet gelooven, dat zij hem, om zijne aan den dag gelegde soms ultra-liberale principes zouden minachten; wij (wijne redan te hebben lueraan te twijfelen; men zal dan de illiberale uitvallen wel op rekening der geslotene alliantie moeten stellen, en dan laat zich alles dadelijk verklaren.

Wij hebben gehoord dat men den heer M. te laat legt, dat hij in *Duitsche* Journalen, over de gebeurtenissen van ons land sprekende, zich aan ongezonde uitdrukkingen over personen, vooral in *België*, veroorloofd heeft; — wij weten niet of deze beschuldiging gegrond is, daar wij geen herhebers zijn om in vreemde dagbladen te onderzoeken, hoedazig men ons land en onze zaken aldaar beoordeelt; tijd en lust beiden verbieden ons dit, vooral ook om dat wij (de goeden niet, te na gesproken) soortgelijke beoordeelingen over ons land veelal gelijk meenen te kunnen stellen met reisbeschrijvingen, door vreemden over ons rijk geschreven.

Wij kunnen noch willen des te minder over de gegrondheid of ongegrondheid dezer beschuldiging ons oordeel vellen, daar wij ons herinneren M. door een der zuidelijke bladen uitgelokt zijnde, zulks ontkent heeft. Verre zij het van ons, de zaak zoo zijnde, zijn gedrag in dezen goed te keuren; wij hebben met het schrijven van dit artikel alleen bedoeld, onze noordelijke landgenooten met professor MUNCH als geleerde en politiek schrijver bekend te maken, en tot dat einde, zoo als wij in den aanvang zeiden, den boom uit de vruchten willen doen kennen, zonder daarom gehouden te worden partij te trekken in geschillen, welke ons af niet aangaan, of niet ter onzer kennis gekomen zijn. Maar *Amicus plato, amicus aristoteles, sed magis amica veritas.*

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

- Den 14^{den} Junij 1170 deed HENDRIK II, Koning van Engeland, zijn zoon tot mede-regent kroonen.
- Den 14^{den} dito 1672 bemagtyden de Franschen *Arnhem*.
- Den 14^{den} dito 1684 werd de ridder THOMAS ARMSTRONG te *Leijden* gevat.
- Den 15^{den} dito 455 deed GENSERIK, Koning der *Wandalen*, zijne plegtige intrede binnen *Rome*.
- Den 15^{den} dito 1623 werd de beroemde Fransche geleerde BLAISE PASCAL te *Clermont* geboren.
- Den 15^{den} dito 1675 verklaarden de *Staten* den oorlog aan *Zweden*.
- Den 16^{den} dito 1452 sneuvelde CORNELIS VAN BOURGONDIE in den slag bij *Rupelmonde*.
- Den 16^{den} dito 1807 behaalden de *Franschen* eene roemvolle overwinning op de *Russen* bij *Friedland*.

ARNHEM, den 15^{den} Junij.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 15 Junij 1 El 7 Palm o Duim; gewassen o D., gevallen o D
Den 14 dito 1 El 7 Palm o Duim; gewassen o D., gevallen o D

Getrouwd:

OTTO KEER,
van *Amsterdam*,

ARNHEM,
den 12^{den} Junij
1829.

en
ALIDA WOUTERA BLAAUW.

Ondertrouwd:

Mr. PHILIP CHRISTIAAN VAN DER PANT,
en
ELIZABETH HESTER VAN DIEDEN.

AMMERZODEN
in *BOEMZELERWAARD*,
den 17^{den} Junij
1829.

Strekken deze tot algemeene en bijzondere kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

BURGEMEESTER en WETHOU-
DERS der STAD NYMEGEN zijn voor-
nemens, op Donderdag den 25^{den} Junij 1829, bij inschrijving en toelag, aan den meestbiedenden te verkoopen, de navolgende Goederen, als:

- a. 195 Twee-mans en 79 een-mans MATRASSEN, in massa.
- b. 554 " " STROOZAKKEN, in massa.
- c. 823 " " DEKENS, in massa.
- d. 240 " " LAKEN, in massa.
- e. 43 VOLLE STUKKEN GRYS LIN-
NEN, in massa.

De Inschrijvings-Bijletten zullen franco aan den heer Burgemeester worden toegezonden worden. — Bij den toelag moeten de inschrijvers, in persoon of bij gemagtigden tegenwoordig zijn. — De hoogste inschrijver geniet, wanneer de verkooping doorgaat, eene premie van tien gulden voor elk perceel. — De Goederen zijn 14 dagen voor den Verkoop te zien, en de voorwaarden te lezen bij den Stads Kazernemeester.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en ASSESSOREN van MILLINGEN zullen, onder nadere goedkeuring van den Raad en de definitieve approbatie van Heeren Gedeputeerde Staten van Gelderland, op Dingsdag den 23^{den} Junij 1829, des voormiddags ten tien ure, in het Gemeente-Huis, publiek aan de minstaannemenden, bij inschrijving en opbod, aanbesteden:

Het BOUWEN van een geheel nieuw SCHOOL-LOCAAL en afzonderlijke ONDERWYZERS WONING, in de Gemeente Millingen, met LEVERANCIE van alle daartoe benodigde MATERIALEN, evenwel met uitzondering van de STEENEN.

Zullende acht dagen voor de Aanbesteding het Bestek, de Condities en Teekening ter visie liggen op de Secretarij te Millingen.

Burgemeester en Assessoren
voornoemd:
REYMERS.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN

EERSTE RESSORT.

Ten overstaan van de daartoe bevoegde Leden uit het Plaatselijk Bestuur, zal op Woensdag den 1sten Julij 1829, te *Vianen* worden overgegaan tot den OPENBAREN VERKOP van DOMEIN-GOEDEREN, behoorende tot het Agentschap *Tiel*, Provincie *Gelderland*, en waarvan de omschrijving is vervat in den Catalogus No. 27, die daarvan bij alle Agenten van het Domein in de Provincie *Gelderland*, *Overijssel*, *Noord-Brabant* en *Zuid-Holland* voor den prijs van 60 Centen te bekomen is.

De Notaris Mr. J. NYHOFF, te *Arnhem*, zal op Zaterdag den 20sten dezer, des avonds ten 6 ure, in het *Zwijnsloofd*, te *Arnhem*, publiek aan den meestbiedenden voor afbraak verkoopen: Een HUIS, staande binnen *Arnhem*, op het hoek van de *Bakkerstraat* en *Vijzelstraat*, weestzijds tusschen het Erf van den heer J. N. BLAAUW, Wijk D No. 72.

De Condities liggen van heden af ter visie bij gezegden Notaris.

Op nader te bepalen dag, zal men, ten overstaan van den Notaris A. J. N. GODEFROY, residentende te *Arnhem*, in het openbaar verkoopen, om tegen 10. November 1829, te kunnen aanvaarden:

10. Een zeer ruim lecht en sterk HUIS en ERVE, bijzonder ter neering staande en gelegen te *Arnhem*, in de *Rijnstraat* wijk C. No. 20, met OPENPLAATS, TUINTJE, aangelegd PAARDENSTAL en PAKHUIS; bevattende het Huis 9 BOVEN- en BENEDENKAMERS, WINKELVERTER, zeer groote Kelder, KEUKEN, BAKKERIJ, REGEN- en WELWATER-POMPEN, ruime ZOLDERS en verdere GEMAKKEN, waarin tot heden met veel succes de *Zuikerbakkerij* en *Arnhemse* Affaire is uitgeoefend.

20. Een daarnaast staande HUIS en ERVE, No. 18, met OPENPLAATS, TUIN en TUINHUISJE; bevattende het Huis 9 BOVEN- en BENEDENKAMERS, 2 KELDERS, KEUKEN, REGEN- en WELWATER-POMP, ruime ZOLDERS en verdere GEMAKKEN, zijnde dit Huis aan den heer P. ABINUS verhuurd tot November 1832. De Kooper kan, des verkiezende, de helft der koopspenningen in deze parcellen gevestigd houden.

Nader onderrigt omtrent de verkoopsvoorwaarden en bezigtiging is te bekomen ten kantore van voornoemden Notaris.

Mr. H. B. VAN DAALLEN en D. BEEK, Notarissen te *Wageningen*, zullen, namens de Hoogwelgeboren Vrouwe Douaniere BARON VAN GOLSTEIN, op Vrijdag den 19^{den} Junij 1829, des namiddags precies ten een uur, in het Logement den *Vergulden Bok*, te *Renkum*, aan de meestbiedenden verkoopen: 111 Perceelen best UITERWAARDSCH HEELGRAS, staande op de *Uiterwaarden*, onder *Renkum* en *Doornweert* gelegen.

OPENBARE VERKOOPING.

Op Dingsdag den 14^{den} Julij 1829, des vonds ten 2 ure, in het Gemeentehuis te *Alphen*, ten overstaan van J. O. H. A. N. N. E. S. JACOBUS OYKAAAS, openbaar Notaris te *Alphen*, (Provincie *Zuid-Holland*.)

Van een Rentgevend LANDGOED, genaamd *Valk en Dam*, bestaande in eene kapitale HEERENHUIZING, geschikt tot Zomer- en Winterverblijf, voorzien van zeveer VERTREK-
KEN, (meerendeels behangen) TUINEN met exquisite VRUCHTBOOMEN, ENGELSCH WERK met een GOUDVISCHVYVER en daarachter gelegen BOUWMANSWONING met uitmuntende WEILANDEN, alles gelegen aan den *Rijn*, onder *Aarlanderveen*, nabij *Alphen*. (Breder bij geaffigeerde Bijletten omschreven.)

Nadere onderrigting te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris, alwaar de voorwaarden acht dagen voor de Verkoop ter lezing zullen liggen. (Zijnde het genoemde inmiddeels UIT DE HAND TE KOOP.)

J. W. HIRSCHMAN, INSTRUMENT-, BREUKBAND- en GEWEERMAKER, *Rijnstraat* letter C. No. 5 te *Arnhem*, recommandeert zich in ieders gunst.

Bij P. NYHOFF, te *Arnhem*, is uitgegeven en voortdurend verkrijgbaar: *Over den vroegeren staat van het Christendom, of overzicht van de Geschiedenis der Christelijke kerk in de eerste drie eeuwen*, door J. A. STRESO, voornemend Leeraar bij de *Hervormden*.

Alsmede:

I. WANDELINGEN in een gedeelte van *Gelderland*, of *Geschiedkundige en plaatsbeschrijvende Beschouwing van de omstreken der Stad Arnhem*. Vierde verbeterde en vermeerderde druk.

II. *Geldersch Arkadia, of Wandeling over Bilioen en Beekhuizen*. Dede verbeterde druk.

III. *Topographische Beschrijving van de omstreken der Stad Arnhem*.

Onder de zeldzame Verhalen, welke ons *Vaderland* heeft voortgebracht, moet met regt geteld worden de Dichter JACOB VAN DYK, in het vorige jaar te *Krillingen* overleden; die, in eenar geringen stand geboren en opgevoed, door eigene oefening in nutte knudigheden en bijzonder in de ontwikkeling van zijn dichterlijk talent, zich boven daizenden van zijnen stand wist te verheffen. De Ondergeteekenden meenden daarvoor het lezend Publiek in het algemeen en vooral den beminnaren van de Dichtkunst en hetgene op dezelve betrekking heeft, met de uitgave der nagelatene Schriften van genoemden VAN DYK, dienst te bewijzen. Zij hebben tot dat einde eene intekening geopend, waaraan het bericht bij de Boekverkoopers voor handen is, en verzoeken, dat eene ruime deelneming hen in staat zal stellen, om hun voornemen uitvoer te brengen, en tevens zal doer zien, dat men in ons *Vaderland* ware verdiensten op den rechten prijs weet te schatten.

SCHALEKAMP en VAN DE GRAMPPEL.
Boekverkoopers te *Amsterdam*.